

Beskrivelse af demobesætninger til projektet om kødproduktion med krydsningskvier

Af Kirstine Flinholm, ICOEL & Henrik Hansen Bonde, Velas

Grupperingerne på produktionsmetoden kunne være følgende:

- A. Besætninger med intensiv staldfodring (tilskudsfoder udgør en væsentlig andel af det samlede foderforbrug)
- B. Besætninger med semi-intensiv staldfodring (grovfoder udgør en høj andel af det samlede foderforbrug)
- C. Besætninger med semi-intensiv staldfodring & afgræsning (med afgræsning af omdriftsarealer)
- D. Besætninger med ekstensiv staldfodring & afgræsning (med afgræsning af naturplejearealer)

Konventionel bedrift med intensiv opfodning af krydsningsdyr på stald (Gruppe A)

Konventionel krydsningskvieproduktion i Sydvestjylland, med 1.074 krydsningsdyr på stald, i bygninger der tidligere har huset en konventionel mælkeproduktion med ca. 300 køer. Siden januar 2025 har bedriften slagtet dyr til konceptet, men er startet på opfodningen i efteråret 2023. Det er en heltidsbedrift.

Besætning & produktionsresultater

Besætningen består aktuelt af 1.005 slagtekvier, 65 kvier og 7 stude. Racekombinationerne består primært af krydsninger med enten HOL eller RDM mor og typisk følgende farracer BLK (63%), ANG (21%) og CHA (8%). De sidste 8% dækkes af andre racekombinationer. Af de 3 primære kombinationer, er den højeste nettotilvækst er opnået hos CHA (533 g/dag), efterfulgt af ANG (521 g/dag) og BLK (516 g/dag). Besætningen er opstaldet på dybstrøelse indtil en alder på 6 mdr., hvorefter de opstaldes i sengebåse frem til slagtning.

Slagterresultaterne er gode og bærer præg af, at fodringsintensiteten er til den høje side – men ikke væsentligt bedre end for besætningerne med en semiintensiv tilgang. De opnår en passende slagtevægt på 288 kg, ved en slagtealder på 17 mdr. og DTV fra indgang på 970 g/dag.

Slagterresultater 18-12-2024 til 17-12-2025	
Antal	710
Alder	17,0
Dagl. Nettotilvækst, gram	518
DTV fødsel	942
DTV indgang	970
Vægt v indgang	63,9
Slagtevægt, kg	288
Form, EUROP	6,71
Fedme, EUROP	3,00
Farve, EUROP	3,00
Beregnet LV, kg	527
LV, kg	531

Markdrift

Bedriften driver 375 ha, hvoraf 130 ha er reserveret til grovfoderproduktion til besætningen. Af grovfoderet udgør majs 70 ha og græsset 60 ha, mens bedriften har et forventet udbytte i majs på 12.000 FEN/ha og for græsset en udbytteforventning på 10.000 FEN/ha. På resten af arealet dyrker bedriften korn, som enten opfodres på bedriften eller byttes til færdigfoder. Generelt opleves det som en klar fordel for markbruget, at der indgår grovfoder i markplanen.

Fodring og management

Fodringen i et livsforløb, består af majsensilage (37%), græsensilage (16%), korn (13%), kraftfoder (33%) og mælkeerstatning i opstarten (1,4%). Kraftfoderet er en 17% kalve-T, som opblandet med korn, tildeles efter ædelyst. Besætningen gradvist overgår til en foderration baseret på mere og mere grovfoder + korn. Ifølge besætnings DBtjek, opnår besætningen fornuftige resultater. Fodereffektiviteten er i 2025 opgjort til 6,44 FE/kg tilvækst, med en beregnet daglig tilvækst på stald på 987 g/dag. Med en foderpris på 169 øre/FE, beløber den samlede foderomkostning sig til 10,94 kr./kg tilvækst.

Konventionel bedrift med intensiv opfodning af krydsningsdyr på stald (Gruppe B)

Konventionel krydsningskvieproduktion i Sydvestjylland, som er en del af en stor produktion af Dansk kalv. Bedriften har 866 krydsningsdyr på 3 ejendomme, i bygninger der tidligere har huset en konventionel mælkeproduktion og i opstarten samme sted som bedriftens Dansk kalv produktion. Bedriften har leveret til Premiumkonceptet siden det startede op. Det er en heltidsbedrift, som er en del af et større produktionsselskab.

Besætning & produktionsresultater

Produktionen af krydsningskvier indgår fra Dansk kalv produktionen, når de er ca. 3-3,5 mdr. gamle, hvorefter de opfædes i konceptet indtil de slagtes ved en alder på 18,44 mdr.

Racekombinationerne består primært af krydsninger med HOL mor, men også en mindre andel med JER eller RDM mor. Der er 2 primære farracer, BLK (61%) og ANG (24%). De sidste 15% dækkes af andre racekombinationer eller er renracede malkegedyr. Af de 2 primære kombinationer, er den højeste nettotilvækst er opnået hos ANG (513 g/dag) og BLK (506 g/dag) ligger noget lavere. Besætningen er opstaldet på dybstrøelse indtil en alder på ca. 5 mdr., hvorefter de opstaldes i sengebåse frem til slagtning.

Slagterresultaterne er gode og bærer præg af, at fodringsintensiteten er til den høje side – men ikke væsentligt bedre end for besætningerne med en semiintensiv tilgang. De får fuld gavn af en forholdsvis høj slagtealder for fodringsstrategien og opnår en passende slagtevægt på 307 kg, ved en slagtealder på 18,44 mdr. og DTV fra indgang på 945 g/dag. Slagteformen følger godt med den høje levende vægt ved slagtning og besætningen opnår generelt en god slagtepris for dyrene.

Slagterresultater 19-12-2024 til 18-12-2025	
Antal	613
Alder, måneder	18,44
Dagl. Nettotilvækst, gram	512
DTV fødsel	923
DTV indgang	945
Vægt v indgang	113
Slagtevægt, kg	307
Form	6,93
Fedme	3,45
Farve	3,00
Beregnet LV, kg	558
LV, kg	580

Markdrift

Virksomheden driver 650 ha, hvoraf der produceres 100 hektar græs og 80 hektar majs til Premiumkvierne. Det opleves at de æder rigtig meget græs, hvor der har været en meget høj FK i nogle slæt og i andre år har oplevelsen været, at græsset er blevet for tungtfordøjeligt. Udbyttetiveauet er vurderet til 10.000 FEN/hektar for græs, 12.000 FEN/hektar for majs og 9.000 FEN/hektar for kornhelsæd.

Fodring og management

Bedriften fodrer semiintensivt med græs, helsæd, kalve 17 og korn som fodringsstrategi. Besætningen har kornet inde i foderplanen for at sikre en høj nok tilvækst, da grovfoderet er blevet lidt til den tunge side. Dyrene fodres efter en tilvækst på ca. 950-1.000 g/dag og foderstrategien er justeret i efteråret 2025 for at sikre en mere jævn og stabil tilvækst. Fodereffektiviteten er opgjort til 7,06 FE/kg tilvækst til en gns. foderpris på 160 øre/FEk eller 11,70 kr./kg tilvækst ved en daglig tilvækst på stald på 976 g/dag.

Konventionel bedrift med semiintensiv opfødning af krydsningsdyr på stald, med delvis afgræsning af naturareal (Gruppe B+D)

Konventionel bedrift i Midtjylland, med 743 krydsningskvier på stald. Driftsgrenen er et supplement til en stor produktion af Dansk kalv. Bedriften har været med siden opstarten af Premiumkonceptet hos Danish Crown. Produktionen er en del af et større selskab, med flere driftsgrene og underselskaber.

Besætning & produktionsresultater

Besætningen består af 733 slagtekvier (krydsninger) og 10 kvier (tung race). Aktuelt har besætningen en gns. alder på 12,1 mdr. og en forventet vægt på 369 kg. Besætningens racesammensætning, er primært baseret på de 3 kombinationer ANG x TUNG MOR (42,3%), BLK x TUNG MOR (41,6%) og CHA x TUNG MOR (9,6%). Vejningerne viser at de bedste resultater er opnået hos ANG, ved den fodring der er blevet praktiseret. Dette dækker over deres højere vomkapacitet, som for BLK er så lille at de kan have svært ved at udnytte grovfoder effektivt – især ved afgræsning af marginaljorder.

Slagtereresultaterne viser at vi på denne bedrift har opnået gode resultater samlet set, når vi kigger på de daglige tilvækster og kvaliteten på slagtekroppene. Dyrene vejer meget ved indgang til krydsningskvie produktionen og har derfor som helhed haft en god start i Dansk kalv produktionen.

Slagtereresultater 19-12-2024 til 18-12-2025	
Antal	518
Alder, måneder	17,53
Dagl. Nettotilvækst, gram	511
DTV fødsel	928
DTV indgang	996
Vægt v indgang	161
Slagtevægt, kg	292
Form	6,67
Fedme	3,30
Farve	3,00
Beregnet LV, kg	535
LV, kg	558

Markdrift

Krydsningskvieproduktionen, er del af et større selskab med et stort selvstændigt markbrug, hvor grovfoderet indkøbes til en pris, som markbruget kan tjene på. Grovfoderet indkøbes i realiteten sammen med Dansk kalvproduktionen, hvor krydsningskvierne aftager det tungtfordøjelige græs + en andel majshelsød + halm. Samlet produceres der ca. 114 ha græs (1,1 mio FEN) + 27 ha majs (0,3 mio FEN) til krydsningskvie produktionen. De oplever en god synergieffekt ved at grovfoderet kan deles mellem Dansk kalv og Krydsningskvierne. Ligeledes har det en god værdi i markbrugets sædskifte, at der indgår grovfoder – især græs i sædskiftet.

Fodring og management

Vi har eksperimenteret en del med forskellige fodringsstrategier, med en målsætning om at producere kød af en høj spisekvalitet. Vi har fundet inspiration fra Nordamerika, hvor de har en lang backgrounding periode, med et tilvækstmål på 850 g/dag, efterfulgt af en slutfødning med en høj kompensatorisk vækst. Dette er for dyrt med de nuværende prisrelationer og vi har i efteråret skiftet fodringsstrategi til en målsætning om en stabil vækst på 950-1.000 g/dag tilvækst via middel- & lav FK grovfoder + tilskud af protein- & mineralfoder.

Kalvene købes af Dansk kalv produktionen som fravænnede kalve, ved en alder på ca. 3,5 mdr. Herefter overgår de gradvist til en grovfoder + rapsskrå baseret "PK Start Ration", med et energiniveau på +6,00 MJ/kg ts og kalveblanding i en overgangsfase. Ved en alder på 9 mdr. overgår de til en grovere "PK Mellem Ration" med 5,75 MJ/kg ts og fra 14 mdr. overgår de til en "PK Slut Ration" med ca. 5,50 MJ/kg ts. Rationerne er tilrettelagt efter et tilvækstmål på 1.000 g/dag. En mindre andel af dyrene er på græs om sommeren på et naturareal, hvor de 80 kvier udvælges efter 3 kriterier. Kriterie 1 = kvien skal have huld 3,0-3,5, kriterie

2 = krydsningen skal være med ekstensiv farrace (fx ANG, HER eller CHA) og kriterie 3 = en alder på 10-12 mdr. Dette har vist sig at være vigtigt for at opnå en passende tilvækst ved afgræsning på +500 g/dag.

Vi er ikke i mål med fodringseffektiviteten i perioden 01.11.24 til 31.10.25, hvor vi har et gns. foderforbrug på 6,68 FEk/kg tilvækst (inkl. anslået foderforbrug under afgræsning) til 159 øre/FEk, hvilket svarer til en samlet foder-omkostning på 10,62 kr./kg tilvækst, ved beregnet daglig tilvækst på stald på 909 g/dag i perioden.

Økologisk bedrift med krydsningsdyr på omdriftsarealer (Gruppe C)

Økologisk stude/kvieproduktion beliggende i Nordjylland. Startet op i 2018, hvor økomalkekøerne sættes ud. Bedriften har været økologisk siden 1997. Landmanden har deltidsbeskæftigelse ved siden af.

Besætning & produktionsresultater

Besætning på ca. 400 dyr. Har i 2024 haft en udfordring med at få de rene HOL-dyr færdige til slagtning, hvilket nu har gjort at der er planer om at udfase de renracede kalve, så siden april 2024 har hovedparten af de indkøbte kalve været ANG-HOL-krydsningerne. Det betyder at de ikke behøver at af-horne længere.

Slagtealderen for de rene HOL- dyr er 28-29 mdr. og ANG/HOL slagtes ved 23-25 mdr. – nogle kun 21 mdr.

Slagteresultater 01-01-2025 til 01-12-2025	
Antal	183
Alder	27,0
Dagl. Nettotilvækst, gram	381
DTV fødsel	715
DTV indgang	712
Vægt v indgang	88,1
Slagtevægt, kg	331
Form	4,66
Fedme	3
Farve	3
Beregnet LV, kg	625
LV, kg	627

Markdrift

170 ha i alt 45 ha kan vandes.

I 2025 blev der dyrket 8 ha havre og 14 ha hvede

Kun få ha med permanent græs (4 ha)

Resten er slætgræs. Tager 3 slæt.

Der har de seneste år været en udfordring at der er meget tørre perioder i løbet af sommeren

Fodring og management

Gruppe A: Kalve under 4 mdr: Ankommer 40-50 dage gamle, hvor de vejer 85-86 kg. Får lige mange kvier som stude og synes ikke der er en store forskel- kvierne klarer sig godt.

- 1) Kalvehytten: Der hentes 12 kalve ad gangen fra samme besætning. De får alle mælk den første måned, hvorefter de deles op efter størrelse og flyttes fra hytten og over i boksene med 6 dyr pr boks. De mælkefodres med mælkeerstatning, samt en kalveblanding (17%) og en fuldfoderblanding.
- 2) 4 hold i 6-kalvsboksene: De æder 100 kg fuldfoder om dagen- den består af 20 kg rughalm for at øge strukturindhold, græsensilage, majsensilage og hestebønner.

Gruppe B: (ca. 60-70 dyr på dagen): 4 – 7 mdr. går i den gamle silo med adgang til gammel kostald med sengebåse (båsestørrelsen er reduceret til 1 m bredde; der er pladser til 200 dyr). De har adgang til 4-5 ha med permanent græs. De hentes ind om natten – dels pga. af ulve men nok mest fordi de har ensilage i overskud, som gerne skulle bruges færdigt. De får ikke kraftfoder her, men de får alle det samme fuldfoder, som indeholder hestebønner.

Gruppe C: (7- 16 mdr.): 12- 15 Kalve flyttes videre til næste hold hver måned (Træstalden). De bliver alle behandlet for orm ved flytningen. De har adgang til 4 ha græs. Her først på sæsonen kommer de alle ind om natten. Afgræsser med foldskifte. De fodres med fuldfoderblandingen.

Gruppe D: (17 mdr. til slagt) Går i den tidligere kostald med sengebåse med adgang til 4 ha permanent græs. Vejer dyr ud til slagt. De mindste vil blive lukke på sommergræs midt juli. De største beholdes inde med adgang til græsareal.

Økologisk bedrift med krydsningsdyr på omdrifts- og naturplejearealer (Gruppe D)

Økologisk bedrift med stude/kvieproduktion, enårige afgrøder og ægproduktion beliggende i Vestjylland. På bedriften er der 2 fuldtidsbeskæftiget, samt en 1. årselev. Derudover deltid på kontorarbejde

Besætning & Produktionsresultater

Startede med stude/kvieproduktionen i 2016. Besætning er i dag på 425 dyr, hvoraf der ca. er 40-45 ammetanter med tilkoblet 3 kalve. Primært ANG/JER krydsninger- enkelte ren JER. Slagter flere ud i efteråret, så der er omkring 380 dyr til nytår (inden tillæggene falder efter nytår). Holder på slagtedyrene efter nytår og frem til maj, hvor tillæggene stiger igen. Har fået plads til 150 dyr mere ved at leje af ny stald. Alle dyr er fra samme leverandør. De får ikke kalve ind i nov-dec-jan-feb og heller ikke i maj. Tyrekalvene studes, når de er ca. 2 mdr.

De får både tyre og kviekalve. Erfaringen er at det ikke kan betale sig kun at få kviekalve, da det koster 400 kr. mere hvis det skal være sæd sorteret med kun "kviesæd" (i alt for stråene) og man får 800 kr. mere pr stud i afregningen. Dog får studene også en merudgift ifm. studningen på 220-250 kr./dyr ved 2 mdr.

Slagterresultater 18-12-2024 til 17-12-2025	
Antal	124
Alder	25,0
Dagl. Nettotilvækst, gram	352
DTV fødsel	667
Slagtevægt, kg	285
Form	4,68
Fedme	3
Farve	3
Beregnet LV, kg	542

Markdrift

Ca. 400 ha, hvoraf de 200 er med græsafrøder + efterafgrøder, som kan afgræsses eller tages til slæt. Der er ca. 24 ha med permanente naturarealer.

Fodring og management

Gruppe A: Yngste kalve indkøbes i sæt med en ammetante. Kalve vejer 32-40 kg ved ankomst og er 1-3 uger gamle. Et sæt med ammetante og kalve er koblet hos mælkeproducenten, så 3 kalve går hos 1 ammetante. De får fuldfoder (kløvergræsensilage og helsædsensilage), samt kalveblanding (18%). Ammetanterne får tildelt restkartofler/rodfrugter. Om sommeren er de på græs. Ammetanterne slutfedes gerne inden slagtede største kalve tages løbende fra, så ammetanten får færre kalve at skulle give mælk til (førhen var det omvendt- der blev ammetanten taget fra de største kalve). 5-6 kalve tages ud ad gangen- de fravænnnes ved 4,5-5 måneder. Nogle ammetanter genbruges med et nyt hold á 1-2 kalve.

Gruppe B: Mellemgruppen: får hovedsageligt fuldfoder om vinteren og afgræsning om sommeren- de kan gå ude længe, da der afgræsses efterslæt og efterafgrøder. I efteråret med tildeling af fuldfoder og restkartofler

Gruppe C: Ældste gruppen: Får fuldfoder og restkartofler/rodfrugter om vinteren og afgræsning om sommeren- de kan gå ude længe, da der afgræsses efterslæt og efterafgrøder. I efteråret med tildeling af fuldfoder og restkartofler.

Konventionel bedrift med krydsningsdyr på omdrifts- og naturplejearealer (Gruppe D)

Konventionel bedrift på Samsø, som har en ekstensiv drift og naturpleje som omdrejningspunkt. Besætningen er en tidligere mælkeproduktion og ammeko besætning, som er overgået til at producere krydsningskvier. Nuværende ejer har drevet bedriften siden 2018. Bedriften er aktuelt en deltidsbedrift.

Besætning & produktionsresultater

Besætningen består samlet af 242 dyr, fordelt over 145 slagtekvier, 59 stude, 30 kvier og 8 ungtyre. Besætningen har en krydsningsandel på 80,2%. Dette dækker over at bedriften de seneste 2 år har været i en proces, hvor ammekøerne og ungtyrene er blevet udfaset, til fordel for opfedning af krydsningskvier- og stude. Racesammensætningen af dyrene på stald (d. 17.12.25), består primært af krydsninger mellem BLK x JER (41%) og CHA x RDM (36%).

Besætningens drift er baseret på afgræsning af ca. 50 ha naturpleje og en ekstensiv drift på stald, med meget små omkostninger til udfodring, mekanisering og håndtering.

Alle dyr opstaldet på dybstrøelse, i hold af varierende størrelse, med et foderbord i midten af stalden.

Slagteresultater 18-12-2024 til 17-12-2025	
Antal	50
Alder	20,4
Dagl. Nettotilvækst, gram	399
DTV fødsel	744
DTV indgang	889
Vægt v indgang	150,7
Slagtevægt, kg	267
Form, EUROP	5,34
Fedme, EUROP	3,02
Farve, EUROP	2,90
Beregnet LV, kg	501
LV, kg	512

Markdrift

Markdriften består af 55 ha dyrket jord, fordelt på 20 ha slætgræs, 5 ha byg/ært helsæd og 30 ha korn. Derudover er der aftale om pleje af 50 ha naturarealer. Udbytteerne er lave, da jorden er meget sandet og uvan-det. I 2025 har det været meget tørt på Samsø, hvilket har medført et lavt græsudbytte på 7.700 FEN og 7.300 FEN/ha for byg/ært helsæd. Kornet har ligeledes været tørkeskadet.

Fodring og management

Fodringen er baseret på tildeling af mineraler, wrapballer og spildkartofler (85-95% af året), med en teleskoplæsser langs foderbordet. Der er ikke udtaget analyser af wrapballerne, men de baller som tydeligt er af en høj fordøjelighed, med meget kløver tildeles restriktivt. De tungere wrapballer tildeles efter ædelyst, og denne metode har medført at det er blevet lettere at styre foderforbruget til krydsningskvierne.

Kalvene indkøbes som fravænnede kalve, og ved opstarten i besætningen tildeles de en kalve 17 og godt kvalitetshø efter ædelyst i løbet af den 1. måned, hvorefter de gradvist tilvænnenes de øvrige kalves ration. Fravænnningen igangsættes når kalvene er kommet godt i gang på bedriften, hvorefter hø'et først erstattes med wrapballer og derefter påbegyndes nedtrapningen af kalve 17 tildelingen. Dette er en del af mellemstadiet på bedriften, hvor de gradvist overgår til den primære staldration som aktuelt er let- og tungtfordøjeligt wrapgræs og spildkartofler. I løbet af efteråret er det muligt at spildkartoflerne erstattes med kasserede rød-beder fra syltefabrikken. Denne staldfodring har de resten af livet, kun afbrudt af perioder med afgræsning.

Effektivitetskontrollen for 1. halvår 2025, ender med en beregnet daglig tilvækst hos krydsningskvierne på 735 g/dag, hvilket virker sandsynligt ud fra staldfodringen i 1. halvår, der var baseret på et lavere tilvækstmål og at der i perioden indgår afgræsning.